

Łukasz Trzeciak

Akademia Pomorska w Słupsku
ORCID: 0000-0003-1999-5004
lukasz.trzeciak@apsl.edu.pl

**SŁOWIAŃSKIE (PROTO)NAZWISKA ORMIAN
LWOWSKICH Z XVI–XVII WIEKU****SLAVIC SURNAMES OF LWÓW/LVIV ARMENIANS FROM
16TH AND THE 17TH CENTURIES**

Abstrakt: Pierwsi Ormianie przybyli na ziemię polską w XIV wieku. Do najważniejszych ośrodków posługującej się językiem kipczackim diaspory – skupionej przede wszystkim na Kresach Południowo-Wschodnich – należał Lwów. Źródłem istotnym dla badań antroponimicznych są pochodzące z lat 1598–1638 jasachy (listy zbiorów pieniędzy; rachunki) tamtejszej gminy ormiańskiej. Analizowany materiał jest świadectwem stopniowej sławizacji ormiańsko-kipczackich nazw osobowych. W opracowaniu zawarto 150 (proto)nazwisk ujętych w 138 hasłach słownikowych.

Słowa kluczowe: antroponimia, Ormianie w Polsce, Lwów

Abstract: The first Armenians came to Poland in the 14th century. Lwów/Lviv was one of the most important centres of the Armeno-Kipchak-speaking diaspora (with most inhabitants on the South-Eastern border). The data were drawn from money collection lists and bills of the local Armenian commune from 1598 to 1638. The paper analyses and highlights the gradual Slavisation of Armenian personal names. In this article 150 anthroponyms are presented contained in 138 dictionary entries.

Key words: anthroponyms, Polish Armenians, Lwów/Lviv

Historia diaspory ormiańskiej na ziemiach polskich¹ ma swe początki w czasach ekspansji Królestwa Polskiego na wschód. Po przyłączeniu Rusi Czerwonej Kazimierz III Wielki podjął decyzję o utworzeniu we Lwowie ośrodka miejskiego, którego siła miała opierać się między innymi na handlu wschodnim. Do realizacji polityki ekonomicznej króla potrzebni byli kupcy i rzemieślnicy, dlatego w akcie lokacyjnym Lwowa z 1356

¹ Więcej o polskich Ormianach zob. Barącz, 1856 i 1869; Zakrzewska-Dubasowa, 1982; Stopka, 2000; Machul-Telus, red. 2014; Stopka, Zięba, 2018.

roku uwzględniono również przywileje dla Ormian. Do miasta migrowali liczni osadnicy, tworząc jedną z większych gmin ormiańskich na Kresach Południowo-Wschodnich. Wkrótce Lwów stał się stolicą diecezji ormiańskiej, tym samym wzrosło jeszcze znaczenie miasta w życiu diaspory.

Kolonizujący Kresy Południowo-Wschodnie Ormianie² posługiwali się należącym do rodziny tureckiej językiem kipczackim³ (który to Ormianie krymscy i nadwołżańscy przejęli od Kipczaków, zwanych też Połowcami lub Kumanami) zapisywanym jednak za pomocą alfabetu ormiańskiego⁴; „Istnieje też hipoteza [...], że polscy Ormianie mówili po kipczacku, bo byli w rzeczywistości Kipczakami, schrystianizowanymi przez Kościół ormiański” (Stopka, Zięba, 2018, s. 181).

Późniejsi osadnicy mówili dialektem „języka ormiańskiego (tzw. aszcharabaru, zwanego «mową pospolitą»). Trudno więc im było porozumieć się z wcześniej osiadłymi tu pobratymcami. Językiem pomocniczym stawał się wówczas polski” (Stopka, Zięba, 2018, s. 182).

Zdaniem Józefa Reczka językowa polonizacja⁵ Ormian przebiegała sukcesywnie: najpierw przyswajali język, który był niezbędny w kontaktach z polskim otoczeniem; z czasem rozpowszechniał się bilingwizm; zaś w pierwszej połowie XVII wieku dwujęzyczni Ormianie zaczęli porzucać swoją mowę na rzecz polszczyzny (1987, s. 6, 8). Andrzej Pisowicz podkreśla, że wymarły ostatecznie w wieku XVII język kipczacki już w XVI stuleciu wypierany był nie tylko przez polszczyznę, ale i język ukraiński (2002, s. 33).

„Pierwsze pokolenia Ormian polskich obok imienia używały form odimiennych, pochodzących od imienia ojcowskiego (patronimików). W języku kipczackim tworzono je przez dodanie do imienia ojcowskiego końcówki *-oglu*, *-ohlu* (tzn. syn)” (Stopka, Zięba, 2018, s. 180); dominujące słowiańskie (polskie i ruskie – ukraińskie) otoczenie warunkowało stopniową sławizację ormiańskich antroponimów (np. kipczackie leksemy czy ormiańskie sufiksy patronimiczne zastępowano słowiańskimi sufiksami patronimicznymi *-ic(z)*, *-owic(z)*–*ewic(z)*⁶).

Materiał antroponimiczny stanowiący podstawę niniejszego opracowania pochodzi z jednorodnego źródła rękopiśmiennego z XVI i XVII wieku, mianowicie z jasachów gminy ormiańskiej we Lwowie (lata 1598–1638). Rękopis znajduje się obecnie w zasobie wiedeńskiej Biblioteki Klasztoru Mechitarystów (Bibliothek des Mechitharistenklosters, Wien) – sygnatura 452 (*Lista zbiorów pieniężnych gminy ormiańskiej we Lwowie*). Księga rachunkowa została opracowana przez Krzysztofa Stopkę – *Jasachy gminy Ormian lwowskich za lata 1598–1638 w języku ormiańsko-*

² O migracjach Ormian oraz historii diaspory zob. Mutaflan, 2018.

³ Używany przez polskich Ormian język ormiańsko-kipczacki (armeno-kipczacki, ormiano-kipczacki, tatarski, tataraka, tatarcza) wywodzi się z języka średniokipczackiego.

⁴ Zob. Tryjarski, 1960; Stopka, 2013.

⁵ Na temat polonizacji języka ormiańsko-kipczackiego zob. Stachowski, 2010; o asymilacji kulturowej Ormian zob. Zaharkevič, 2013.

⁶ Patronimiki należą do najpopularniejszych współczesnych polskich nazwisk o genezie ormiańskiej, zob. Trzeciak, 2021.

-kipczackim (2020) zawierają tekst źródłowy w języku ormiańsko-kipczackim⁷ i w przekładzie polskim (faksymile rękopisu tekstu źródłowego znajduje się w pliku PDF na dołączonej płycie CD-ROM).

W jasachach zapisywano dane płatników, wśród których byli wyłącznie posesjonaci (w spisach nie wykazywano biedoty): „Liczba opodatkowanych posesjonatów była zmienna: 92 lub 93 w latach 1598–1601, 130 w 1626 roku, 117 w 1636 roku. [...] możemy przyjąć, że liczba wszystkich członków rodzin posesjonatów oscylowała w granicach 700–900 osób”⁸ (Stopka, 2020, s. 23).

Przykładowe zapisy⁹:

Ilustracja 1. Kopia fragm. *Listy zbiorów pieniężnych gminy ormiańskiej we Lwowie* (folio 15)
 պր զաւրար . բաւիշքաւ . ֆլի . 3 : հր2 . 15 : պէրսի (b[a]r[on] kaspar . rabičk'a . fl[or]i . 3 : hr[o]š . 15 : bérđi . ‘Baron Kaspar Rabczka dał floreny 3, groszy 15’).

Ilustracja 2. Kopia fragm. *Listy zbiorów pieniężnych gminy ormiańskiej we Lwowie* (folio 32v)
 բն միսրն . հլնշքովիշ : - ֆ : 2 : հր2 . 15 : - - . պէրսի (p[a]n misk'ò . hlušk'ovič : - fl[ori] : 2 : hr[o]š . 15 : - - . bérđi ‘Pan Misko Hłuszkowicz dał floreny 2, groszy 15’).

Ilustracja 3. Kopia fragm. *Listy zbiorów pieniężnych gminy ormiańskiej we Lwowie* (folio 46)
 բն կրէսրն . ֆիլիֆթովիշ 2 . ֆլի (p[a]n grėšk'ò . filipk'ovič 2 . fl[or]i . ‘Pan Gresko Filipkowicz 2 floreny’).

Z *Listy zbiorów pieniężnych gminy ormiańskiej we Lwowie* (Stopka, 2020) wyekscerpowałem zapisy zawierające słowiańskie antroponimy¹⁰ noszone przez uwzględnionych w jasachach posesjonatów ormiańskich.

⁷ „W publikacji zastosowano transliterację (z elementami transkrypcji) z alfabetu ormiańskiego na alfabet łaciński” (Stopka, 2020, s. 25), por. Tryjarski, 2017, s. 35.

⁸ Lwowsy Ormianie w 1633 roku szacowali swoją liczbę na ok. półtora tysiąca (Stopka, Zięba, 2018, s. 56).

⁹ Za: Stopka, 2020 (*Faksymile rękopisu n° 452 ze zbiorów oo. Mechitarystów w Wiedniu*, płyta CD-ROM).

¹⁰ Przykłady słowiańskich antroponimów używanych przez Ormian podają w swoich pracach: Jan Hanusz (1886, s. 569); Mieczysław Buczyński (1993, s. 28–29) oraz Stanisław Stachowski (2010, s. 222–224).

Przedmiotem opracowania są XVI- i XVII-wieczne słowiańskie (proto)nazwiska używane przez lwowskich Ormian. W artykule uwzględniłam również hybrydy¹¹, gdy w podstawie onimicznej znajdują się elementy: słowiański i ormiański¹².

(Proto)nazwiska umieszczam w słowniku, którego artykuły hasłowe zostały ułożone w porządku alfabetycznym i składają się z trzech podstawowych części: wyrazu hasłowego, materiału źródłowego, objaśnień etymologiczno-motywacyjnych.

Wyrazem hasłowym jest nazwisko (wyróżnione wersalikami i pogrubieniem) podane w mianowniku liczby pojedynczej (ewentualne warianty rozdzielam znakiem ||); hasło ma postać męską – jeśli forma żeńska nazwiska jest jedyną w zapisie źródłowym, rekonstruuje formę męską, wyróżniając ją znakiem *.

Materiał źródłowy wyróżniam kursywą, następnie podaję jego tłumaczenie na język polski (za: Stopka, 2020) oraz – w nawiasie – lokalizację w analizowanym źródle (folio – numer karty).

Podając objaśnienia etymologiczno-motywacyjne – w punkcie 1. artykułu hasłowego – stosuję zapis z dwukropkiem (z pojęciem motywacji wiąże się analiza onimu, zaś z etymologią – analiza apelatywu; połączenie obu narzędzi umożliwia analizę nazwy własnej uzupełnioną o objaśnienia etymologiczne); jeśli wskazany onim można wywodzić od innej nazwy własnej lub apelatywu, umieszczam informacje po znaku pochodności <; w przypadku przywoływania objaśnień za opracowaniami lub słownikami, w których używa się alfabetów innych niż łaciński, do konwersji pisma stosuję transkrypcję (głównie przy apelatywach i onimach); źródło wskazuję w nawiasie. W punkcie 2. zamieszczam analizę historycznojęzykową antroponimów, wskazując, czy były one notowane w źródłach historycznych (SSNO, AntrP – podaję tom, w którym notowana jest dana nazwa własna lub zaznaczam brak poświadczenia oraz PL) i współczesnych (by wykazać, czy nazwisko przetrwało do współczesności, czy wymarło: po poświadczeniu nazwiska w SNW podaję liczbę jego nosicieli¹³).

ANASTAS: *p[a]n misk 'oy anastas* 'pan Misko Anastas' (133).

1. : ukr. im. *Anastas(ij)* 'Anastazy' (IL).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

BALICKI: *p[a]n xačk 'o balički* 'Pan Chaczko Balicki' (112v).

1. : n. m. *Balic(z)e* (liczne, m.in. pow. mościski i pow. żydaczowski) + suf. *-ski* (SG).

2. SSNO I, AntrP I, SNW I (4894), PL.

¹¹ Zob. hasła: DERKASPAR; DERŁUKASZOWIC(Z); DERWAŚKO; DERWAŚKOWIC(Z).

¹² W opracowaniu nie uwzględniłam antroponimów mających ormiańską podstawę, a derywowanych za pomocą słowiańskich sufiksów patronimicznych, np. *Keworowic(z)* : n. os. *Kewor* + suf. *-owic(z)* < orm. (z gr.) im. *Geworg* 'Jerzy' z fon. zachorm. (HAB) – *p[a]n jačk 'o k'ëvorovič* 'Pan Jacko Keworowicz' (14); *Norsesowic(z)* : n. os. *Norses* + suf. *-owic(z)* < orm. (z pahl.) im. *Nerses* (HAB) – *p[a]n bart 'oš nòrsësovič* 'Pan Bartosz Norsesowic' (87).

¹³ Kazimierz Rymut zaznacza, iż „w banku danych PESEL występują nazwiska z określeniem częstotliwości 0. Do tej grupy zaliczono osoby, o których w banku nie ma bliższych informacji (np. brak miejsca zamieszkania). Należą tu także osoby, które w 1990 r. już nie żyły” SNW (I, s. VIII–IX).

BARNASDYN: *p[a]n misk'o barnas[dʔ]in* 'pan Misko Barnasdyn' (127).

1. może : im. *Bernard(y)n*.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

BARTOSZ: *p[a]n gabrijel bartoš* 'Pan Gabriel Bartosz' (116).

1. : im. *Bartosz* 'Bartłomiej' lub : n. os. *Bart(a)* + suf. *-osz* < podstawy *bart-*, por. ap. *barta* 'topór', niem. ap. *Bart* 'broda' (NCh, R).

2. SSNO I, VII, AntrP I, SNW I (3144), PL: brak.

BARTOSZOWIC(Z): *p[a]n gabriel bart'ošovič* 'Pan Gabriel Bartoszewicz' (87v).

1. : n. os. *Bartosz* + suf. *-owic(z)*; zob. BARTOSZ.

2. SSNO I, AntrP I, SNW I (Bartoszewicz: 3501), PL: brak.

BERNAT: *p[a]niy mik'olay bėrnat* 'Pani Mikołaj[owa] Bernat[owa]' (121).

1. : im. *Biernat* 'Bernard' (NCh, R).

2. SSNO I, AntrP I, SNW I (4823), PL: brak.

BERNATOWIC(Z): *p[a]n ĵan bėrnatovič* 'Pan Jan Bernatowicz' (65v).

1. : n. os. *Bernat* + suf. *-owic(z)*; zob. BERNAT.

2. SSNO I (Biernatowicz(z), AntrP I, SNW I (1104), PL: brak.

BOBRYK: *pan bobrik' bĵedros oylu* 'Pan Bobrik, syn Biedrosa' (29v).

1. : n. os. *Bob(e)r/Bóbr* + suf. *-yk* < ap. *bóbr/bober* (R).

2. SSNO: brak, AntrP I, SNW I (886), PL.

BOGDAN || BOHDAN: *p[a]n ivašk'o bogdan* 'pan Iwaszko Bogdan' (127); *p[a]n bok'dan bohdan* 'Pan Bokdan Bohdan' (111).

1. : im. *Bogdan*, pod wpływem ukr. *-h-* (NCh, R).

2. SSNO I, AntrP I, SNW I (4043; 510), PL: brak.

BOGDANOWIC(Z) || BOHDANOWIC(Z): *p[a]n ĵan bók'danovič* 'Pan Jan Bokdanowicz' (119v); *p[a]n bohdan boh[danovič]* 'Pan Bohdan Bohdanowicz' (115v); *p[a]n iv[a]šk'oy boydanovič* 'pan Iwaszko Boghdanowicz' (133).

1. : n. os. *Bogdan/Bohdan* + suf. *-owic(z)*; zob. BOGDAN || BOHDAN.

2. SSNO I, VII, AntrP I, SNW I (4069; 1055), PL: brak.

***BOGUSZ || BOHUSZ:** *p[a]niy bok'ušova* 'Pani Bokuszowa' (116); *p[a]n šimk'o bohuš* 'Pan Szimko Bohusz' (116).

1. : hipokor. od im. zł. z *Bog-*, pod wpływem ukr. *-h-* (NCh, R).

2. SSNO I, AntrP I, SNW I (10397; 110), PL.

BOHDAN zob. BOGDAN || BOHDAN.

BOHDANOWIC(Z) zob. BOGDANOWIC(Z) || BOHDANOWIC(Z).

BOHUSZ zob. *BOGUSZ || BOHUSZ.

BOHUSZOWIC(Z): *p[a]n šimk'o boyušovič malar* 'Pan Szimko Boghuszewicz malar [malarz]' (45v).

1. : n. os. *Bohusz* + suf. *-owic(z)*; zob. *BOGUSZ || BOHUSZ.

2. SSNO: brak, AntrP I (Bohuszewicz), SNW I (Bohuszewicz: 130), PL (Bohuszewicz).

BOLKOT: *p[a]n grėšk'o iwašečk'o bolk'ot* 'Pan Gresko Iwaszecko Bolkot' (87).

1. : ap. *belkot* (SXVI, SW).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW I (0; Bolkot: 1), PL: brak.

CERKIEW: *p[a]n zaχnō χodžigiyovič cerkĭev* ‘Pan Zachno Chodżigijowic Cerkiew’ (87).

1. : ap. *cerkiew* (SXVI).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

CZOPOWIC(Z): *p[a]n χačk‘o čopovič* ‘pan Chaczko Czopowic’ (137).

1. : n. os. *Czop* + suf. *-owic(z)* < ap. *czop* (R).

2. SSNO: brak, AntrP I, SNW II (47), PL: brak.

CZOPOWY: *p[a]n χačk‘o čopoviyga* ‘Panu Chaczkowi Czopowemu’ (137).

1. : ap. *czopowy* (SXVI).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak

DAWIDOWIC(Z): *p[a]n dank‘oy davidovič* ‘Pan Danko Dawydowic’ (85v).

1. : n. os. *Dawid* + suf. *-owic(z)* < im. *Dawid* (NCh, R).

2. SSNO I, AntrP I, SNW II (4102), PL.

DERKASPAR: *p[a]n k‘apruš d[ĕ]r k‘aspar* ‘pan Kaprusz Der Kaspar’ (109v).

1. : zachorm. ap. *der* ‘pan; w nazwiskach jako element honorowy: potomek żonatego duchownego ormiańskiego’ (por. orm. *ter*) + im. *Kaspar* (HAB, NCh).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

DERŁUKASZOWIC(Z): *p[a]n grësk‘o d[ĕ]r luk‘ašovič* ‘Pan Gresko Der Łukaszowic’ (83v).

1. : n. os. *Derłukasz* + suf. *-owic(z)* < zachorm. ap. *der* (zob. DERKASPAR), im. *Łukasz* (NCh).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

DERWAŚKO: *b[a]r[on] awëdik‘ d[ĕ]r vask‘o* ‘Baron Awedik Der Wasko’ (13).

1. : zachorm. ap. *der* (zob. DERKASPAR) + n. os. *Waśko* < hipokor. od wsl. im. *Iwan* ‘Jan’, *Wasyl* ‘Bazyli’, im. na *Wa-* (NCh, R).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

DERWAŚKOWIC(Z): *p[a]n zadig d[ĕ]r vask‘ovič* ‘pan Zadig Der Waskowicz’ (133v).

1. : n. os. *Derwaśko* + suf. *-owic(z)*; zob. DERWAŚKO.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

DOKTOR: *pan χačk‘ò dok‘tor* ‘Pan Chaczko Doktor’ (29v).

1. : ap. *doktor* (NAp).

2. SSNO I, VII, AntrP I, SNW II (648), PL: brak.

DOMAŻYRSKI: *b[a]r[on] domažirsk‘iy awëdik* ‘Baron Domażirski Awedik’ (12v).

1. : n. m. *Domażyr* (pow. gródecki) + suf. *-ski* lub : n. os. *Domażyr* + suf. *-ski* (NOdm, SG, NAp).

2. SSNO I, AntrP I, SNW II (2), PL: brak.

DUDIC(Z): *p[a]n šimk‘o dudič* ‘Pan Szimko Dudicz’ (112v).

1. : n. os. *Duda* + suf. *-ic(z)* < ap. *duda* (NAp, R).

2. SSNO I (Dudziec(z), AntrP I (Dudycz, Dudziec(z), SNW II (84; 0), PL: brak.

FILIPEK: *p[a]n grěsk'ò filipék'* 'Pan Gresko Filipek' (54).

1. : n. os. *Filip* + suf. *-ek* < im. *Filip* (NCh).

2. SSNO II, AntrP I, SNW III (9292), PL: brak.

FILIPKOWIC(Z): *p[a]n grěsk'ò filipk'ović'* 'Pan Gresko Filipkowicz' (46).

1. : n. os. *Filipek* + suf. *-owicz*; zob. **FILIPEK**.

2. SSNO: brak, AntrP I, SNW III (0; Filipkiewicz: 259), PL: brak.

FILIPOWIC(Z) || **PILIPOWIC(Z)**: *p[a]n grěskò filipović'* 'Pan Gresko Filipowicz' (44v); *b[a]r[on] pilipović' vask'ò oyl[a]n[lariy]* 'Barona Pilipowicza Waska synowie' (36).

1. : n. os. *Filip/Pilip* + suf. *-owic(z)*; zob. ***PILIP**.

2. SSNO II, AntrP I, SNW III (8183; 56), PL: brak.

GERDZEL: *p[a]n misk'ò gěrdzěl* 'pan Misko Gerdzel' (136).

1. może : ap. *gardziel* (SXVI).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

GERUCHNA: *b[a]r[on] misk'ò ivašk'ò gěruχna* 'Baron Misko Iwaszko Geruchna' (41).

1. : hipokor. od im. *Gertruda* (NCh).

2. SSNO VII, AntrP, SNW, PL: brak.

GERUCHNOWIC(Z): *p[a]n ivašk'ò oylan[lariy] gěruχnovič'* 'Pana Iwaszka Geruchnowicza synowie' (36v).

1. : n. os. *Geruchna* + suf. *-owic(z)*; zob. **GERUCHNA**.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

GLUSZKOWIC(Z) || **HŁUSZKOWIC(Z)**: *p[a]ni grěsk'òva glušk'ović'* 'Pani Greskowa Głuszkowicz[owa]' (63); *pan misk'ò hłuškóvič'* 'Pan Misko Hłuszkowicz' (29).

1. : n. os. *Głuszek/Hłuszek*, *Hłuszek* + suf. *-owic(z)* < ap. *głuszek* 'człowiek przygłuchy', *gluchy*, *głuszyć* (SXVI, NAp, R); zob. **HŁUSZEK**; zob. **HŁUSZKO**.

2. SSNO II, AntrP II, SNW III (Głuszkiewicz: 285), PL: brak.

GORYCZKA || **HORYCZKA**: *p[a]n χačk'ò goričk'ay* 'Pan Chaczko Goriczka' (64); *p[a]n hačk'ò horičk'a* 'Pan Haczko Horiczka' (62v).

1. : ap. *goryczka* 'rodzaj rośliny', pod wpływem ukr. *h-* lub : n. os. *Gor(ycz)*, pod wpływem ukr. *h-* + suf. *-ka* < od podstawy *gor-*, por. ap. *góra*, *gorzeć*, *gorzki*, im. zł. typu *Gorzysław* (R).

2. SSNO: brak, AntrP I, SNW III (488; brak), PL: brak.

GRESKO: *p[a]n stěčk'ò grěsk'ò* 'Pan Stecko Gresko' (107v).

1. : hipokor. od im. *Grzegorz* (R).

2. SSNO II (Grzeszko), AntrP I (Grzeszko), SNW III (0; Greško: 28), PL: brak.

HAFTAR: *p[a]n ĵan haftar* 'Pan Jan Haftar [hafciarz]' (112v).

1. : ap. *haftarz* 'hafciarz' (NAp), por. ukr. ap. *haftar'* (Hrin).

2. SSNO II (Haftarz), AntrP, SNW, PL: brak.

HANUSZKOWIC(Z): *p[a]n ǰolběj hanušǰ'ovič* ‘Pan Jołbej Hanuszkowicz’ (62).

1. : n. os. *Hanuszek, Hanuszka, Hanuszko* + suf. -owic(z) < hipokor. od im. *Johannes* ‘Jan’ (NCh, AntrP).

2. SSNO II, AntrP II, SNW IV (0; Hanuszkiewicz: 284), PL: brak (Hanuśkiewicz).

HŁUSZEK: *p[a]n pětřě χatunu hluš[ek']* ‘Pana Petre Hłuszka żona’ (4v).

1. : ap. *głuszek* ‘człowiek przygłuchy’ z fonetyką ukr. (SXVI).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

HŁUSZKO: *b[a]r[on] misk'o hluš'ko t'ornu* ‘Baron Misko, wnuk Hłuszki’ (17).

1. : ukr. ap. *hłuszko* ‘głuchy; niedosłyszający’ lub : ukr. n. os. *Hłuch* + suf. -ko (PZU), por. ap. *gluchy, ghuszyć* z fonetyką ukr. (R).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW IV (2), PL.

HŁUSZKOWIC(Z) zob. GŁUSZKOWIC(Z) || HŁUSZKOWIC(Z).

HOLUB: *p[a]n avėdik' holub* ‘Pan Awedik Hołub’ (107v).

1. : ukr. ap. *hołub* ‘gołąb’ (NAp).

2. SSNO II, AntrP II, SNW IV (1494), PL: brak.

HOLUBIASZ: *p[a]n t'oros holubjaš* ‘Pan Toros Hołubiasz’ (112v).

1. : ukr. n. os. *Hołub* + suf. -asz; zob. HOŁUB.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

HOLUBOWIC(Z): *p[a]n daynk'ò holubovič* ‘Pan Danko Hołubowicz’ (59v).

1. : ukr. n. os. *Hołub* + suf. -owic(z); zob. HOŁUB.

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW IV (1098), PL.

HORYCZKA zob. GORYCZKA || HORYCZKA.

HUBAL: *p[a]n χač'k'o hubal* ‘Pan Chaczko Hubal’ (116).

1. : ukr. ap. *hubal'* ‘mający duże, wydadne wargi’ (PZU) lub : n. os. *Huba* + suf. -al < ap. *huba*, im. *Hubert* albo czes. ap. *huba* ‘gęba’ (R).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW IV (31), PL: brak.

HUBAR: *p[a]n hubar χatu[nu]* ‘pana Hubara żona’ (137).

1. : ukr. n. os. *Huba* + suf. -ar < ap. *huba* ‘warga’ (Hrin) lub : n. os. *Huba* + suf. -ar < ap. *huba*, im. *Hubert* albo czes. ap. *huba* ‘gęba’ (R).

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW IV (192), PL: brak.

IWASZEC(Z)KO: *p[a]n grěsk'ò iwašęč'ò bolk'ot* ‘Pan Gresko Iwaszecko Bolkot’ (87).

1. : hipokor. od ukr. im. *Iwan* ‘Jan’, por. ukr. n. os. *Iwaseczko* (IL).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW IV (Iwasieczko: 267), PL: brak.

IWASZKOWIC(Z): *p[a]n misk'ò ivaš'k'ovič t'olmač* ‘Pan Misko Iwaszkowicz Tolmacz [tłumacz]’ (61v).

1. : n. os. *Iwaszek, Iwaszko* + suf. -owic(z) < wsł. im. *Iwan* ‘Jan’ (NCh), por. ukr. hipokor. *Iwaszko* (IL).

2. SSNO II, AntrP II, SNW IV (Iwaszkiewicz: 1561), PL: brak.

JAKUB: *p[a]n t'oros ǰakub* ‘Pan Toros Jakub’ (107v).

1. : im. *Jakub* (NCh).

2. SSNO II, VII, AntrP II, SNW IV (32), PL: brak.

JAKUB(IEC): *p[a]n ivašk'o ĵakubec* 'Pan Iwaszko Jakubec' (29v).

1. : n. os. *Jakub* + suf. *-ec*; zob. JAKUB.

2. SSNO II, VII, AntrP II, SNW IV (10), PL.

JAKUBOWIC(Z): *p[a]n misk'o ĵakubovič* 'Pan Misko Jakubowicz' (121).

1. : n. os. *Jakub* + suf. *-owic(z)*; zob. JAKUB.

2. SSNO II, AntrP II, SNW IV (2268), PL: brak.

JASZKIEWIC(Z) zob. JAŚKOWIC(Z) || JASZKOWIC(Z) || JASZKIEWIC(Z).

JASZKOWIC(Z) zob. JAŚKOWIC(Z) || JASZKOWIC(Z) || JASZKIEWIC(Z).

JAŚKOWIC(Z) || JASZKOWIC(Z) || JASZKIEWIC(Z): *b[a]r[on] holub ĵask'ovič* 'Baron Hołub Jaskowicz' (43v); *p[a]n ĵačk'oy ĵašk'ovič* [?] 'Pan Chaczko Jaszkowicz' (121); *p[a]n t'orös holub ĵašk'ĵevič* 'Pan Toros Hołub Jaskiewicz' (120v).

1. : n. os. *Jaško/Jaszko* + suf. *-owic(z)/-ewic(z)*; zob. *JAŚKO.

2. SSNO II, AntrP II, SNW IV (Jaškowic: 19; Jaškowicz: 31; Jaszkowic: 144; Jaszkowicz: 15; Jaskiewicz: 236), PL (Jaskiewicz).

***JAŚKO:** *pani ĵask'ovay* 'pani Jaskowa' (103v).

1. : hipokor. od im. na *Ja-* typu *Jan, Jaczemir, Jaromir* (R).

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW IV (832), PL: brak.

JEZUITA: *p[a]n ivašk'o ĵezuita* 'Pan Iwaszko Jezuita' (37v)

1. : ap. *jezuita* (SXVI, R).

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW IV (255), PL: brak.

JEZUITKA: *p[a]n šimk'o ĵezuitk'a* 'Pan Szimko Jezuitka' (116v).

1. : n. os. *Jezuita* + suf. *-ka*; zob. JEZUITA.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

JUCHNO: *p[ā]ni t'uman ĵatunu ĵuχ[nō]* 'Pani żona Tumana Juchny' (27v).

1. : hipokor. od im. *Jural/Jurij* 'Jerzy', wsł. im. *Jewtychij/Joltuch/Jeltuch* 'Euty-chiusz', ukr. *Juchym* 'Eufemiusz', im. *Joachim* lub : n. os. *Juch(a)* + suf. *-no* < ap. *jucha* (NCh, IL, R).

2. SSNO II, AntrP: brak, SNW IV (283), PL: brak.

JUCHNOWIC(Z): *p[a]n ĵuχno ĵuχnovič* 'Pan Juchno Juchnowicz' (90).

1. : n. os. *Juchno* + suf. *-owic(z)*; zob. JUCHNO.

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW IV (225), PL: brak.

JUSZKOWIC(Z): *p[a]n ĵačk'o ĵužk'ovič* 'pan Chaczko Jużkowicz' (124).

1. : n. os. *Juszko, Juszka* + suf. *-owic(z)* < im. na *Ju-* typu *Justyn, Julian, Józef, Jural/Jurij* 'Jerzy', wsł. im. *Jewtychij/Joltuch/Jeltuch* 'Euty-chiusz' lub ap. *jucha* (NCh, R).

2. SSNO II, AntrP II (Juszkiewicz), SNW IV (10), PL: brak.

KASJAN: *pan ĵan k'asian* 'pan Jan Kasjan' (104v).

1. : im. *Kasjan* (NCh, R).

2. SSNO II (Kasyjan), AntrP II, SNW IV (319), PL.

KOBACZOWSKI: *b[aro]n t'uman k'obačovsk'iy* 'Baron Tuman Kobaczowski' (1).

1. : n. m. *Kobaczowce* (Krpłd) + suf. *-ski* (NOdm).

2. SSNO III, AntrP: brak, SNW V (Kobaczewski: 0), PL: brak.

KOBYŁA: *p[a]n grěsk'ò k'aspar ohlu k'obila* 'Pan Gresko, syn Kaspara Kobyły' (65v). Por. KOBYŁKA.

1. : ap. *kobyła* (NAP, R).

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (1), PL: brak.

KOBYŁKA: *p[a]n grěsk'ò k'obilk'a* 'Pan Gresko Kobilka' (83). Por. KOBYŁA.

1. : ap. *kobyłka* (NAP, R).

2. SSNO III, VII, AntrP II, SNW V (1294), PL: brak.

KOHUT: *p[a]n avėdik' k'ohut* 'pan Awedik Kohut' (136).

1. : ukr. ap. *kohut* 'kogut' (Hrin).

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW V (857), PL.

KOKOSZ: *b[a]r[on] iurk'ò χatunu k'ok'oš* 'Barona Jurka Kokosza żona' (41v).

1. : ap. *kokosz* (SXVI) lub : n. os. *Koka, Koko* + suf. *-osz* < ap. *kokać* 'wydawać głos podobny do kurzego gdakania', *koko* 'jajo' (R).

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW V (91), PL: brak.

KOKOSZOWIC(Z): *p[a]n šimk'ò k'ok'ošovič* 'Pan Szimko Kokoszowicz' (45v)

1. : n. os. *Kokosz* + suf. *-owic(z)*; zob. KOKOSZ.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

KOSTA: *p[a]n avėdik' k'osta* 'pan Awedik Kosta' (123).

1. : hipokor. od im. *Konstanty*, por. ukr. n. os. *Kostia* < im. *Kostiantyn* (NCh, IL) lub : ap. *kość* z konwersją, por. ukr. ap. *kist'*, ros. *kost'* (R, Hrin).

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (98), PL: brak.

KOST(I)OWIC(Z): *p[a]n šimk'ò kostovič* 'Pan Szimko Kostowicz' (47); *p[a]n avėdik' k'ostjovič* 'Pan Awedik Kostowicz' (57v). Por. KOSZTOWIC(Z).

1. : n. os. *Kost(i)a* + suf. *-owic(z)*; zob. KOSTA.

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (Kostowicz: 13; Kostewicz: 278), PL: brak (Kostewicz).

KOSZTOWIC(Z): *p[a]n k'aspar k'oštovič* 'Pan Kaspar Kosztowic' (75v). Por. KOST(I)OWIC(Z).

1. : n. os. *Koszt* + suf. *-owic(z)* < ap. *koszt* (R).

2. SSNO: nnot., AntrP II, SNW V (Kosztewicz: 5), PrL: nnot.

KOT: *p[a]n murat k'ot'* 'Pan Murat Kot' (112).

1. : ap. *kot* (NCh).

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (19902), PL.

KOTOWIC(Z): *p[a]n murad k'otovič* [?] 'pan Murad Kotowic [?]' (137).

1. : n. os. *Kot* + suf. *-owic(z)*; zob. KOT.

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (3482; 1), PL: brak.

KOWAL: *p[a]n iakub k'oval χardaši bi[la]* 'Pan Jakub Kowal z bratem' (45v).

1. : ap. *kowal* (NAP).

2. SSNO III, VII, AntrP II, SNW V (16034), PL.

KOZA: *b[a]r[on] vartik* ‘*k’oza* ‘Baron Wartik Koza’ (22v).

1. : ap. *koza* (NAp).

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (8088), PL.

KRYS: *p[a]n xačk’ò k’ris* ‘Pana Chaczka Krysa [żona]’ (21v).

1. : ap. *krys* ‘kres’ lub : hipokor. od im. typu *Kr(z)ysztof*, *Kryspin*, *Krystyn* albo : ap. *krysa* z konwersją (SXVI, R).

2. SSNO: brak, AntrP II (Kres), SNW V (16), PL: brak.

KULHA: *p[a]n avèdik* ‘*k’ulha* ‘Pan Awedik Kulha’ (63v).

1. : ukr. ap. *kulha* ‘człowiek chromy; beznogi’ (Hrin).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW V (Kulcha: 0), PL: brak.

LISKO: *p[a]n grèsk’ò lisk’o* ‘pan Gresko Lisko’ (137v). Por. ŁYSKO.

1. : n. os. *Lis* + suf. *-ko* < ap. *lis* (NAp).

2. SSNO III, AntrP II, SNW V (15), PL.

LITWIN: *p[a]n zadik* ‘*litvin* ‘Pan Zadik Litwin’ (66).

1. : n. etn. *Litwin* (NEtn).

2. SSNO III, VII, AntrP II, SNW V (5747), PL.

LUSZN(IA): *p[a]n grèsk’ò lušnja* ‘Pan Gresko Lusznia’ (78v); *p[a]n grèsk’[o] lušna* ‘pan Gresko Luszna’ (137v).

1. : ap. *lušnia* ‘drażek opierający się na osi koła’ (Sstp, NAp).

2. SSNO III (Lušnia), AntrP II, SNW V (16), PL: brak.

ŁAZAR: *p[a]n andriy lazar* ‘Pan Andrij Lazar’ (116).

1. : im. *Łazar(z)* (NCh, R).

2. SSNO III, AntrP II (Lazar, Łazarz), SNW VI (434), PL.

ŁAZAROWIC(Z): *b[a]r[on] lazar lazarovič* ‘Baron Lazar Lazarowicz’ (36).

1. : n. os. *Łazar* + suf. *-owic(z)*; zob. ŁAZAR.

2. SSNO III, VII (im. *Łazar(z)* NCh, R), AntrP II (Lazarowicz, Łazarzowicz), SNW VI (233), PL.

ŁYSKO: *p[a]n grèsk’ò lisk’o* ‘Pan Gresko Łysko’ (121). Por. LISKO.

1. : n. os. *Łys(y)* + suf. *-ko* < ap. *lis* lub *łysy* (NAp) lub : ap. *łyskać* (się) ‘błyskać się’ albo ap. *łyska* z konwersją (R).

2. SSNO III, AntrP II, SNW VI (350), PL.

ŁYSKOWIC(Z): *p[a]n grèsk’ò lisk’ovič* ‘Pan Gresko Łyskowicz’ (113).

1. : n. os. *Łysko*, *Łyska* + suf. *-owic(z)*; zob. ŁYSKO.

2. SSNO III, AntrP II, SNW VI (47), PL: brak.

MALAR: *b[a]r[on] boyuš malar* ‘Baron Boghusz Malar [tj. malarz]’ (2v).

1. : ap. *malarz*, por. ukr. ap. *malar* ‘malarz’ (NAp, R, PL).

2. SSNO III (Malarz), AntrP II (Malarz), SNW VI (0; Malarz: 1330), PL.

MANCZUK: *b[a]r[on] xanuχna mančuk* ‘Barona Chanuchna Manczuk’ (13v).

1. : n. os. *Man(ko)/Mań(ko)* + suf. *-(cz)uk* < podstawy *Man-*, por. im. zł. typu *Manomir*, im. z *-ma(n)-* typu *Maria*, ukr. *Manujil/Manujło/Maniło* ‘Emanuel’, ukr. *Manysław*, *Roman*, niem. n. os. z członem *man-* typu *Herman*, niem. ap. *Mann*

‘człowiek, mężczyzna’, ukr. ap. *mańka* ‘lewa ręka, lewica’, ukr. ap. *mańko* ‘człowiek leworęczny; mańkut’ (R, PL, IL).

2. SSNO: brak, AntrP II, SNW VI (10; Mańczuk: 138)

MANCZUKOWIC(Z): *p[a]n ĵakub manč[uk ‘ovič]* ‘Pan Jakub Manczukowicz’ (116).

1. : n. os. *Manczuk/Mańczuk* + suf. *-owic(z)*; zob. MANCZUK.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

MANCZUKOWSKI: *p[a]n ĵakub mančuk ‘ovsk ‘iy [?]* ‘Pan Jakub Manczukowski’ (62v).

1. : n. os. *Manczuk/Mańczuk* + suf. *-owski*; zob. MANCZUK.

2. SSNO, AntrP: brak, SNW VI (3; Mańczukowski: 25), PL: brak.

MANKOWSKI: *p[a]n mank ‘ovski* ‘Pan Mankowski’ (88).

1. : n. m. *Mańkowo, Mańkowce* (pow. lityński), *Mańkówka* (pow.: olhopolski, hajsyński, humański), *Mańki* (pow. jaworowski) + suf. *-(ow)ski* (NOdm, R, SG).

2. SSNO III, AntrP II (Mańkowski), SNW VI (215; Mańkowski: 7645), PL: brak.

MATEJASZOWIC(Z) || MATIASZOWIC(Z): *p[a]n lazar matěj ašovič* ‘Pan Lazar Matejaszowicz’ (130v); *p[a]n lazar matiašovič* ‘Pan Lazar Matiaszowicz’ (88v).

1. : n. os. *Matejasz/Matiasz* + suf. *-owic(z)* < im. *Matejasz/Matyjasz*; por. MATYJASZ.

2. SSNO III, AntrP II, SNW VI (Matjasowicz: 33), PL: brak.

MATIASZOWIC(Z) zob. MATEJASZOWIC(Z) || MATIASZOWIC(Z).

MATYJASZ: *p[a]n lazar matijjaš* ‘Pan Lazar Matijasza’ (108v).

1. : im. *Matyjasz* ‘Maciej’, ‘Mateusz’ (NCh).

2. SSNO III, VII, AntrP II, SNW VI (97), PL: brak.

MIKLASZ: *p[a]n ivašk ‘o mik ‘laš* ‘Pan Iwaszko Miklasz’ (107v).

1. : im. *Miklasz* ‘Mikołaj’ (NCh).

2. SSNO III, VII, AntrP III, SNW VI (157), PL: brak.

MIKLASZOWIC(Z): *b[a]r[on] stěck ‘o da grěsk ‘o mik ‘[lašovič?]* ‘Baronowie Stecko i Gresko Mik[laszowicowie]’ (15).

1. : n. os. *Miklasz* + suf. *-owic(z)*; zob. MIKLASZ.

2. SSNO III, AntrP III, SNW VI (Miklaszewicz: 68), PL: brak.

MIKOŁAJ: *p[a]n misk ‘o mik ‘olay* ‘Pan Misko Mikołaj’ (111).

1. : im. *Mikołaj* (NCh).

2. SSNO III, VI, VII, AntrP III, SNW VI (69), PL: brak.

MIKOŁAJOWIC(Z): *p[a]n misk ‘o mik ‘olayov[ič]* ‘Pan Misko Mikołajowicz’ (119).

1. : n. os. *Mikołaj* + suf. *-owic(z)*; zob. MIKOŁAJ.

2. SSNO III, AntrP III, SNW VI (Mikołajewicz: 745), PL: brak.

MILKO: *p[a]n milk ‘o sak ‘o oylu* ‘Pan Milko, syn Saka’ (29v); *p[a]n milk ‘ova* ‘Pani Milkowa’ (65v).

1. : hipokor. od im zł. z *mił-* typu *Milobor, Miłostaw*, por. ap. *miły* lub *milczeń* (NAp, R).

2. SSNO III, AntrP III, SNW VI (36; Milko: 190), PL: brak.

MIŚKO: *p[a]n pavɛl misk'o* 'Pan Paweł Misko' (112).

1. : hipokor. od im. zł. z *mił-* lub *Mikołaj*, *Dymitr* (NAp, NCh) albo : n. os. *Miś* + suf. *-ko* < ap. *miś* (R).

2. SSNO III (Miszko), AntrP III, SNW VI (1067), PL.

MIŚKOWIC(Z): *b[a]r[on] ivašk'o misk'ovič* 'Baron Iwaszko Miskowicz' (74).

1. : n. os. *Miśko* + suf. *-owicz(z)*; zob. **MIŚKO**.

2. SSNO III, VII (Miskowicz), AntrP III, SNW VI (505), PL: brak (Miśkiewicz).

MOSKOWCIK: *p[a]n jan mosk'ovčik* 'pan Jan Moskowiec' (137).

1. : ukr. n. os. *Moskowec* + suf. *-ik/-yk* < n. etn. *Moskowec* 'Moskal, Rosjanin' (Hrin).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

MYRNYCH: *p[a]n ɣačk'o mīrniɣ* 'Pan Chaczko Myrnych' (63).

1. : n. os. *Mirny* + suf. *-ych/-ich* < ap. *mirny* 'spokojny, bezpieczny, nieatakowany; zachowujący się spokojnie, nienapastliwy', ap. *mir*, por. ukr. ap. *myrnyj* 'pokojoy; spokojny', *myr* 'świat', 'społeczeństwo', 'pokój' (Sstp, SXVI, Hrin).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

OCZKOWSKI: *p[a]n očk'ovsk'i* 'Pan Oczkowski' (93).

1. : n. m. *Oczków* (pow. wasylkowski), *Oczkowice* (pow. mościski) + suf. *-ski* lub : n. os. *Oczko* + suf. *-owski* < ap. *o(cz)ko* (R, SG).

2. SSNO: brak, AntrP III, SNW VII (2175), PL: brak.

OSŁOWIC(Z): *p[a]n murad oslovič* 'Pan Murad Osłowicz' (65v).

1. : n. os. *Osiel/Osiół* + suf. *-owicz(z)* < ap. *osiel/osioł* (NAp).

2. SSNO VII, AntrP, SNW, PL: brak.

PAŁKA: *pan grɛsk'o palk'a* 'Pan Gresko Pałka' (29v).

1. : ap. *palka* (NAp, R).

2. SSNO IV, VI, AntrP III, SNW VII (10447), PL.

PASTERNAK: *p[a]n jan pastɛrnak* 'Pan Jan Pasternak' (121).

1. : ap. *pasternak* (NAp).

2. SSNO IV, AntrP III, SNW VII (8276; 20), PL: brak.

PAWLIK: *p[a]n pavɛl pavlik* 'pan Paweł Pawlik' (128).

1. n. os. *Paweł* + suf. *-ik* < im. *Paweł* (NCh).

2. SSNO IV, VII, AntrP III, SNW VII (19296), PL.

PENIAK: *p[a]n misk'o pɛnjak* 'Pan Misko Peniak' (65v).

1. : n. os. *P(i)en* + suf. *-ak* < ap. *pień*, *pienić* (się) lub : n. os. *Pena* + suf. *-ak* < ap. *pena* 'kara pieniężna' (Sstp, NAp, R) albo : ukr. ap. *peniak* 'uparty, natrętny', 'tępy człowiek' bądź : ukr. n. os. *Penio* + suf. *-ak* < im. *Petro* 'Piotr' czy : ukr. n. os. *Penia* + suf. *-ak* < ukr. ap. *penia* 'napaść; bieda, nieszczęście', 'człowiek czepiający się', por. ukr. ap. *peń* 'pień' (PL, Hrin, PZU).

2. SSNO IV, AntrP III, SNW VII (11; Pieniak: 1681), PL.

PERS: *p[a]n gabriɛl pɛrs* 'Pan Gabriel Pers' (112v).

1. : n. etn. *Pers* (R).

2. SSNO: brak, AntrP III, SNW VII (521), PL: brak.

PETREJ: *p[a]n grèsk 'o pètrèy* ‘pan Gresko Petrej’ (127).

1. : ukr. n. os. *Petro* + suf. *-ej* < im. *Petro* ‘Piotr’ (PZU).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

P(I)EKAR: *p[a]n šimk 'o ĵakub oylu pèk 'ar* ‘Pan Szimko, syn Jakuba Pekara [piekarza]’ (31v).

1. : ap. *piekarz*, por. ukr. ap. *pekar*(‘) ‘piekarz’ (NAP, PL, PZU).

2. SSNO IV (Piekarz), AntrP III, SNW VII (139; 53), PL.

PIEKARCZYK: *p[a]n ĵan pèk 'arčik* ‘Pan Jan Pekarczik’ (121).

1. : ap. *piekarczyk* lub : n. os. *Piekarz* + suf. *-(cz)yk* (R); zob. P(I)EKAR.

2. SSNO: brak, AntrP III, SNW VII (2876), PL: brak.

PIETROWIC(Z) zob. PIOTROWIC(Z) || PIETROWIC(Z).

***PILIP**: *p[a]ni hosk 'a pilipovna* ‘Pani Hoska Pilypowna’ (45).

1. : im. *Pilip* ‘Filip’, por. ukr. im. *Pyłyp* ‘Filip’ (NCh, R, IL).

2. SSNO II, AntrP III, SNW VII (515; Piłyp: 15; Pyłyp: 5), PL.

PILIPOWIC(Z) zob. FILIPOWIC(Z) || PILIPOWIC(Z).

PIOTROWIC(Z) || **PIETROWIC(Z)**: *p[a]n χačk 'oy pĵetrovič* ‘pan Chaczko Piotrowicz’ (132v); *p[a]n χačko pĵetrovič* ‘Pan Chaczko Pietrowicz’ (126v).

1. : n. os. *Piotr/Pietr* + suf. *-owic(z)* < im. *Piotr* (NCh, R).

2. SSNO IV, VII, AntrP III, SNW VII (6521; 527), PL: brak.

PISAR: *p[a]n ivašk 'o pisar* ‘Pan Iwaszko pisar [pisarz]’ (67v).

1. : ap. *pisarz*, por. ukr. ap. *pysar*(‘) ‘pisarz’ (NAP, PL, PZU).

2. SSNO IV, VII (Pisarz), AntrP III (Pisarz), SNW VII (1: Pisarz: 89), PL: brak.

PISARCZYK: *p[a]n ĵan pisarčik* ‘pan Jan Pisarczik’ (109v)

1. : ap. *pisarczyk* lub : n. os. *Pisarz* + suf. *-(cz)yk* (R); zob. PISAR.

2. SSNO: brak, AntrP III, SNW VII (2015), PL: brak.

POLIBOWSKI zob. POLIPOWSKI || POLIBOWSKI.

POLIPOWSKI || **POLIBOWSKI**: *p[a]n awèdik 'polibovsk 'iy* ‘Pan Awedik Polibowski’ (55v); *p[a]n awedik 'polipóvsk 'iy* ‘Pan Awedik Polipowski’ (58).

1. : n. os. *Polip/Polib* + suf. *-owski* < *Polip* – kontaminacja im. *Polikarp* oraz *Pilip/Filip*; *Polib*, por. ap. *polibać* (się) ‘pocałować się’ (R, SW).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW VII (Polipowski: 97), PL: brak.

POLUBOWSKI: *p[a]n polubovsk 'iy hayin an[asĩ]* ‘Pana Polubowskiego teściowa’ (37)

1. : n. os. *Polub(a)/Pałub(a)* + suf. *-owski* < ap. *pałuba* ‘przykrycie, osłona z desek itp.’, ‘kryty wóz’; możliwa lekcja n. os. *Polubowski* : n. os. *Polub* + suf. *-owski* < ap. *polubić* (SXVI, SW).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

PYŻYK: *p[a]n ivašk 'o pĵižik* ‘Pan Iwaszko Pyżyk’ (66v).

1. : n. os. *Pyrz/Pyż* + suf. *-yk* < ap. *perz/pyrz* ‘rodzaj chwastu’, ‘oset; proch’ (R) lub : ukr. ap. *pyżyk* ‘kij, laska z drewna’, ‘gwóźdź’, ‘niski człowiek’ (PZU).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW VII (67), PL: brak.

RABICZKA: *b[a]r[on] kaspar rabičk'a* 'Baron Kaspar Rabczka' (3v).

1. : n. os. *Rabcz* + suf. *-ka* < ap. *rabi* 'rabin', *rabiać* 'robić', *rabować*, wsł. ap. *rab* 'niewolnik; służa' (SXVI, Hrin).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

ROSPOP: *p[a]n χačk'o rôspop* 'pan Chaczko rospop [eksksiądz]' (127v).

1. : wsł. ap. *raspop* 'kapłan, pop pozbawiony stanu duchownego' (Dal).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

SABAT: *p[a]n χačk'ô sabat* 'Pan Chaczko Sabat' (64v).

1. : ap. *s(z)abat* (R).

2. SSNO: brak, AntrP IV, SNW VIII (2512), PL.

SECZEWICA: *p[a]n zadik' sěčëvič'a* 'Pan Zadik Seczewica' (37).

1. : ap. *soczewica*, por. ukr. ap. *soczewycia/czczewycia* 'soczewica' (SW, Hrin).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW VIII (Soczewica: 109), PL: brak.

SRUGA: *p[a]n χačk'o sruga* 'pan Chaczko Sruga' (137v)

1. może : ap. *sraga/sroka* (SW).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

STAROSTKA: *zadik' starostk'a* 'Zadik Starostka' (10).

1. : ap. *starostka* lub : n. os. *Starosta* + suf. *-ka* (SW, NAp, R).

2. SSNO V, VII, AntrP IV, SNW IX (630), PL: brak.

STECKOWIC(Z) || STECKIEWIC(Z): *p[a]n misk'o stečkovič* 'pan Misko Steckowicz' (109v); *Ja[śnie] Pana Jozefa Steczkiewicza* (135v).

1. : n. os. *Stečko/Ste(z)ko* + suf. *-owic(z)/-ewic(z)*; zob. STEČKO.

2. SSNO V, VII (Steckowicz(z), AntrP V, SNW IX (Steckowicz: 24; Steczkiewicz: 185; Steczkowicz: 1; Steckiewicz: 744), PL: brak.

STECZKIEWIC(Z) zob. **STECKOWIC(Z) || STECKIEWIC(Z).**

STEČKO: *p[a]n grěsk'o stěčk'o* 'Pan Gresko Stecko' (107v)

1. : hipokor. od im. *Stefan/Szczepan*, wsł. *Stepan* (NCh, R).

2. SSNO V, VII, AntrP V (Steczko), SNW IX (129; Stecko: 509), PL.

STEPANOWIC(Z): *p[a]n lazar χatunu stěpanović* 'Pana Lazara Stepanowica żona' (55).

1. : n. os. *Stepan* + suf. *-owic(z)* < im. *Stepan* 'Stefan/Szczepan' (NCh, R).

2. SSNO V, AntrP V, SNW IX (53), PL: brak.

SUTKA: *p[a]niy aswadurova sut'ka* 'pani Aswadurowa Sutka' (129).

1. : ap. *sutka* 'nora, ciemna izba', 'zupa mączna' 'ciasne przejście między zabudowaniami; ciasny i wąski zaułek', por. ukr. ap. *sutky* 'doba', 'wąskie przejście między budynkami; wąski korytarz, wąska uliczka' (SW, Hrin).

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

SZKOT: *p[a]n t'orós jakub šk'ot* 'Pan Toros Jakub Szkot' (127).

1. : n. etn. *Szkot* lub : ap. *skot* 'bydło rogate; dawna jednostka pieniężna' (R).

2. SSNO: brak, AntrP V, SNW IX (43), PL: brak.

SZYMKOWIC(Z): *p[a]n zachnò jak[ub] ohlu šimk' [ô]v[i]ç* ‘Pan Zachno, syn Jakuba, Szimkowic’ (87v).

1. : n. os. *Szymko*, *Szymek* + suf. *-owic(z)* < im. *Szymon* (NCh, R).

2. SSNO V, AntrP V, SNW IX (462), PL.

SZYMO CZKO: *p[a]ni stečk'ò χ[a]t[u]nu šimočkò* ‘Pani żona Stecka Szimoczki’ (1v).

1. : hipokor. od im. *Szymon* (R).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW IX (5), PL: brak.

SZYSZAK: *p[a]n ivašk'ò šišak'* ‘Pan Iwaszko Szyszak’ (51).

1. : ap. *szyszak* (NAP, R).

2. SSNO V, AntrP: brak, SNW IX (20), PL: brak.

SZYSZKA: *p[a]n grèšk'oy šišk'a ohlu* ‘pan Gresko, syn Szyszki’ (132).

1. : ap. *szyszka* (NAP, R).

2. SSNO V, VI, AntrP V, SNW IX (7437), PL.

TŁUMACZ: *p[a]n misk'ò tłumac'* ‘Pan Misko tłumacz’ (62v). Por. TOŁMACZ.

1. : ap. *tłumacz* (R).

2. SSNO: brak, AntrP V, SNW IX (5), PL: brak.

TOŁMACZ: *p[a]n misk'ò ivašk'övič t'olmac'* ‘Pan Misko Iwaszkowicz Tolmacz [tłumacz]’ (61v). Por. TŁUMACZ.

1. : wsł. ap. *tolmacz* ‘tłumacz’ (NAP).

2. SSNO V, AntrP, SNW, PL: brak

TOMKO: *p[a]n t'uman t'omko* ‘pan Tuman Tomko’ (123).

1. : hipokor. od im. zł. z *tom-* lub im. *Tomasz* (NAP, NCh).

2. SSNO V, AntrP: brak, SNW IX (118), PL.

WEREJKO: *b[a]r[on] vartik' vèrèyk'ò oy[lu]* ‘Baron Wartik, syn Werejki’ (31).

1. : n. os. *Wer(a)* + suf. *-(ej)ko* < im. na *W(i)er-* typu *Wierusz*, *Weronika*, *W(i)ern(i)er(z)*, ukr. *Weremij* ‘Jeremi(asz)’, ap. *wiara/wiera* lub *war-*, por. ap. *war*, *warzyć* (R).

2. SSNO, AntrP: brak, SNW X (2; Wierejko: 9), PL: brak.

WEREJKOWIC(Z): *p[a]n vartik' vèrèyk'övič* ‘Pan Wartik Werejkowicz’ (47).

1. : n. os. *Werejko* + suf. *-owic(z)*; zob. WEREJKO.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

WERENKO: *p[a]n vartik' vèrènk'oy* ‘Pan Wartik Werenko’ (55).

1. : n. os. *Wer(a)* + suf. *-(en)ko* < im. na *W(i)er-* typu *Wierusz*, *Weronika*, *W(i)ern(i)er(z)*, ukr. *Weremij* ‘Jeremi(asz)’, ap. *wiara/wiera* lub *war-*, por. ap. *war*, *warzyć* (R).

2. SSNO: brak, AntrP VI, SNW X (4; Wierenko: 6; Wereńko: 1; Wiereńko: 23), PL: brak.

WÓJT: *b[a]r[on] mark'ò voyt* ‘Baron Marko wójt’ (39v).

1. : ap. *wójt/wojt* lub : hipokor. od im. zł. z *Woj-* typu *Wojciech* (NAP, NCh, R).

2. SSNO VI, VII, AntrP VI, SNW X (782; Wójt: 109), PL.

WÓJTOWIC(Z): *p[a]n kirk'or vuytovič nors[és] k'iyov[u]* ‘Pan Kirkor Wujtowicz, zięć Norsesa’ (45v).

1. : n. os. *Wójt/Wojt* + suf. -owic(z); zob. WÓJT.

2. SSNO VI, VII (Wojtowicz(z), AntrP VI, SNW X (18717; Wojtowicz: 5319; Wujtowicz: 64), PL: brak.

ZACHNO: *b[a]r[on] ĵakub zaχno* ‘Baron Jakub Zachno’ (22).

1. : hipokor. od im. na *Za-* typu *Zachariasz, Zacheusz, Zabor, Zasław* (R).

2. SSNO V, VII, AntrP VI, SNW X (Zahno: 1), PL: brak.

ZACHNOWIC(Z): *p[a]n zaχno zaχnowiĉ* ‘Pan Zachno Zachnowicz’ (63v).

1. : n. os. *Zachno* + suf. -owic(z); zob. ZACHNO.

2. SSNO V, AntrP VI (Zachniewicz), SNW X (Zachniewicz: 5), PL: brak.

ŻYD: *p[a]n ĵakub žid* ‘Pan Jakub Żyd’ (68v).

1. : n. etn. *Żyd* (NEtn).

2. SSNO VI, VII, AntrP VI, SNW, PL: brak.

ŻYDKIEWIC(Z): *p[a]n ĵakub zidk’evič’ a* ‘panu Jakubowi Zidkewicowi’ (128).

1. : n. os. *Żydek* + suf. -ewic(z) < n. etn. *Żyd* (NEtn).

2. SSNO: brak, AntrP VI, SNW X (67), PL: brak.

ŻYDZIN: *pan ĵakubnu zadik’ ohlu žid[i]n [ʔ]* ‘pana Jakuba, syna Zadika Żydzina’ (79v).

1. : n. os. *Żyd* + suf. -in; zob. ŻYD.

2. SSNO, AntrP, SNW, PL: brak.

W zakresie fonetyki należy odnotować takie zjawiska, jak:

– podwyższenie artykulacji *e* do *i/y* (*é > y*), np.: *Pasternak/Pastyrnak* – *p[a]n ĵan pastérnak* ‘Pan Jan Pasternak’ (121), *p[a]n zadik’ pastirnak* ‘Pan Zadik Pastyrnak’ (109v);

– twardość spółgłoski przed *e* (ukrainizm), np. *Piekar/Pekar* – *p[a]n šimk’ o ĵakub oylu pěk’ ar* ‘Pan Szimko, syn Jakuba Pekara’ (31v);

– wymowa dźwięcznego krtaniowego *h* (ukrainizm), np. *Głuszkowicz(z)/Hłuszkowicz(z)* – *p[a]ni grěsk’ ova glušk’ oviĉ* ‘Pani Greskowa Głuszkowicz[owa]’ (63); *pan misk’ o hlušk’ oviĉ* ‘Pan Misko Hłuszkowicz’ (29);

– pod wpływem ukraińskim wymowa *y* na miejscu polskiego *i* oraz stwardnienie spółgłoski poprzedzającej, np.: *Pilip/Pilyp* – *p[a]ni hosk’ a pilipovna* ‘Pani Hoska Pilypowna’ (45); wahanie *y/i*, np. *P(i)ekarczyk/P(i)ekarczik* – *p[a]n ĵan pěk’ arĉik* ‘Pan Jan Pekarczik’ (121);

– wahanie sonoryzacja/desonoryzacja (*b/p, g/k, ž/š, v/f*), np. *Polibowski/Polipowski/Polibowski* – *p[a]n awėdik’ polibovsk’ iy* ‘Pan Awedik Polibowski’ (55v), *p[a]n awedik’ polipóvsk’ iy* ‘Pan Awedik Polipowski’ (58), *p[a]n polibovsgiy* ‘pan Polibowski’ (132v); *Kobaczowski/Gobaczowski* – *b[aro]n t’uman k’ obaĉovsk’ iy* ‘Baron Tuman Kobaczowski’ (1), *p[a]n grěsk’ o gobaĉovsk’ i* ‘pan Gresko Gobaczowski’ (124); *Juszkowicz(z)/Jużkowicz(z)* – *p[a]n ĵaĉk’ o južk’ oviĉ* ‘pan Chaczko Jużkowicz’ (124); *Haftar/Hawtar* – *p[a]n ĵan haftar* ‘Pan Jan Haftar [hafciarz]’ (112v), *p[a]n ĵan havtar* ‘pan Jan Hawtar’ (133v).

Żeńskie formacje nazewnicze tworzone były w wyniku derywacji:

– paradygmatycznej, np. *Kobaczowska* < *Kobaczowski* – *p[a]ni k'obačovsk'a* ‘Pani Kobaczowska’ (33v);

– sufiksalnej (-ina, -ka, -owa), np. *Jezuicina* < *Jezuita* – *p[a]niy ijezučina* ‘pani Jezuicina’ (128), *Kulżina* < *Kulha* – *p[a]ni avëdik'ova k'ulżinay* ‘Pani Awedikowa Kulżina’ (66v); *Pawliczka* < *Pawlik* – *p[a]ni pawličk'a hanuχna* ‘Pani Pawliczka Hanuchna’ (31); *Milkowa* < *Milko* – *p[a]n milk'ova* ‘Pani Milkowa’ (65v).

W opracowaniu zawarto 150 (proto)nazwisk ujętych w 138 hasłach słownikowych¹⁴.

Antroponimy odapelatywne – 63 (proto)nazwiska w 61 hasłach słownikowych – stanowią 42% ogółu nazw osobowych (44% hasel słownikowych): *Bobryk*, *Bołkot*, *Cerkiew*, *Czopowicz*, *Czopowy*, *Doktor*, *Dudicz*, *Gerdzel*, *Głuszkowicz* || *Hłuszkowicz*, *Goryczka* || *Horyczka*, *Haftar*, *Hłuszek*, *Hłuszko*, *Hołub*, *Hołubiasz*, *Hołubowicz*, *Hubal*, *Hubar*, *Jezuita*, *Jezuitka*, *Kobyła*, *Kobyłka*, *Kohut*, *Kokosz*, *Kokoszowicz*, *Kosztowicz*, *Kot*, *Kotowicz*, *Kowal*, *Koza*, *Krys*, *Kulha*, *Lisko*, *Luszn(i)a*, *Łysko*, *Łyskowicz*, *Malar*, *Myrnych*, *Ośłowicz*, *P(i)ekar*, *Palka*, *Pasternak*, *Peniak*, *Piekarczyk*, *Pisar*, *Pisarczyk*, *Połubowski*, *Pyżyk*, *Rabiczka*, *Rospop*, *Sabat*, *Seczewica*, *Sruga*, *Starostka*, *Sutka*, *Szyszak*, *Szyszka*, *Thumacz*, *Tołmacz*, *Wójt*, *Wójtowicz*.

Najliczniejszy zbiór tworzą nazwy osobowe pochodzące od imion¹⁵ – 75 (proto)nazwisk w 65 hasłach słownikowych – tj. 50% ogółu antroponimów (47% hasel słownikowych): *Anastas*, *Barnasdyn*, *Bartosz*, *Bartoszewicz*, *Bernat*, *Bernatowicz*, *Bogdan* || *Bohdan*, *Bogdanowicz* || *Bohdanowicz*, *Bogusz* || *Bohusz*, *Bohuszewicz*, *Dawidowicz*, *Derkaspar*, *Derłukaszowicz*, *Derwaśko*, *Derwaśkowicz*, *Filipek*, *Filipkowicz*, *Filipowicz* || *Pilipowicz*, *Geruchna*, *Geruchnowicz*, *Gresko*, *Hanuszkowicz*, *Iwaszec(z)ko*, *Iwaszkowicz*, *Jakub*, *Jakub(i)ec*, *Jakubowicz*, *Jaśko*, *Jaśkowicz* || *Jaszkowicz* || *Jaszkiewicz*, *Juchno*, *Juchnowicz*, *Juszkowicz*, *Kasjan*, *Kost(i)owicz*, *Kosta*, *Łazar*, *Łazarowicz*, *Manczuk*, *Manczukowicz*, *Manczukowski*, *Matejaszewicz* || *Matiaszewicz*, *Matyjasz*, *Miklasz*, *Miklaszewicz*, *Mikołaj*, *Mikołajowicz*, *Milko*, *Miśko*, *Miśkowicz*, *Pawlik*, *Petrej*, *Pilip*, *Piotrowicz* || *Pietrowicz*, *Polipowski* || *Polibowski*, *Steckowicz* || *Steczkiwicz*, *Stećko*, *Stepanowicz*, *Szymkowicz*, *Szymoczko*, *Tomko*, *Werejko*, *Werejkowicz*, *Werenko*, *Zachno*, *Zachnowicz*.

Antroponimy odmiejscowe – 5 (proto)nazwisk – stanowią 3% ogółu nazw osobowych (4% hasel słownikowych): *Balicki*, *Domażyński*, *Kobaczowski*, *Mankowski*, *Oczkowski*.

Od etnonimów pochodzi 7 (proto)nazwisk, tj. 5% ogółu antroponimów (5% hasel słownikowych): *Litwin*, *Moskowiec*, *Pers*, *Szkot*, *Żyd*, *Żydkiwicz*, *Żydzin*.

¹⁴ Gdy (proto)nazwiska dopuszczają wielomotywyjność – co uwzględniam w słowniku – spośród możliwości interpretacyjnych wybieram najbardziej prawdopodobną, co uzasadnia zamieszczenie danego antroponimu w odpowiedniej grupie motywyjnej.

¹⁵ W tym hybrydy.

Rozwiązanie skrótów i znaków

Skróty konwencjonalne

ap.	– apelatyw
czes.	– czeski
fon.	– fonetyka
fragm.	– fragment
gr.	– grecki
hipokor.	– hipokorystyk
im.	– imię
im. zł.	– imię złożone
Krpld	– Kresy Południowo-Wschodnie
n. etn.	– nazwa etniczna
n. m.	– nazwa miejscowa
n. os.	– nazwa osobowa
niem.	– niemiecki
orm.	– ormiański
pahl.	– pahlawi (średnioperski)
por.	– porównaj
ros.	– rosyjski
suf.	– sufiks
ukr.	– ukraiński
wsł.	– wschodniosłowiański
zachorm.	– zachodnioormiański
zob.	– zobacz

Znaki

:	– pochodzący od
<	– znak relacji pochodności
*	– nazwa rekonstruowana
	– wariant
‘ ’	– znaczenie wyrazu

Słowniki

- AntrP – Cieślíkowa, A. (red.). (2007–2016). *Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku* (T. I–VI). Kraków: Wydawnictwo Lexis (I–III), Instytut Języka Polskiego PAN (IV–VI).
- Dal – Dal', V. (2006). *Tolkovyj slovar' živogo velikoruskogo âzyka* (T. I–IV). Moskva: Ripol klassik.
- HAB – Avetisyan, T. (2010). *Hayoc' azganunneri bararan*. Erewan: Helinakayin hratarakut'yun.

- Hrin – Grinčenko, B. (1924). *Slovar' ukraïns'koï movi* (T. I–II). Berlin: Ukraïns'ke Slovo.
- IL – Skripnik, L., Dzâtktivs'ka, M. (2005). *Vlasni imena lûdej*. Kiïv: Naukova dumka.
- NAP – Cieślíkowa, A., Szymowa, J., Rymut, K. (oprac.). (2000). *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1: *Odapelatywne nazwy osobowe*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN – IJP PAN.
- NCh – Malec, M. (oprac.). (1995). *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*. Kraków: Polska Akademia Nauk. Instytut Języka Polskiego.
- NEtn – Supranowicz, E. (oprac.). (1997). *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 4: *Nazwy osobowe pochodzące od etników*. Kraków: Polska Akademia Nauk. Instytut Języka Polskiego.
- NODm – Kaleta, Z., Supranowicz, E., Szymowa, J. (oprac.). (1997). *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 3: *Odmiejscowe nazwy osobowe*. Kraków: Polska Akademia Nauk. Instytut Języka Polskiego.
- PL – Farion, Ĺ. (2001). *Ukraïns'ki prizviševi nazvi Prikarpat's'koï L'vivšini naprikinci XVIII – počatku XIX stolittâ (z etimologičnim slovníkom)*. L'viv: Litopis.
- PZU – Čučka, P. (2005). *Prizviša zakarpats'kih ukraïnciv. Ĺstoriko-etimologičnij slovník*. L'viv: Svit.
- R – Rymut, K. (1999–2001). *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny* (T. I–II). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN (I), Wydawnictwo Naukowe DWN (II).
- SG – Sulimierski, F., Chlebowski, B., Walewski, W. (red.). (1880–1902). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* (T. I–XV). Warszawa: nakładem Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego.
- SNW – Rymut, K. (1992–1994). *Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych* (T. I–X). Kraków: Polska Akademia Nauk. Instytut Języka Polskiego.
- SSNO – Taszycki, W., Malec, M. (red.). (1965–1987). *Słownik staropolskich nazw osobowych* (T. I–VII). Wrocław: Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- Sstp – Urbańczyk, S. (red.). (1953–2002). *Słownik staropolski* (T. I–XI). Warszawa–Wrocław–Kraków: Polska Akademia Nauk (1953–1955), Zakład Narodowy im. Ossolińskich (1956–1987), Instytut Języka Polskiego PAN (1988–2002).
- SW – Karłowicz, J., Kryński, A., Niedźwiedzki, W. (red.). (1900–1927). *Słownik języka polskiego* (T. I–VIII). Warszawa: nakładem prenumeratorów (I–VIII), Kasa im. Mianowskiego (II–VI, VIII), K. Król i W. Niedźwiedzki (VII).
- SXVI – Mayenowa, M.R., Peplowski, F., Mrowcewicz, K. (red.). (1966–2021). *Słownik polszczyzny XVI wieku* (T. I–XXXIX: A–Skworzec). Wrocław–Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich (1966–1994), Instytut Badan Literackich PAN (1995–2021).

Bibliografia

- Barącz, S. (1856). *Żywoty sławnych Ormian w Polsce*. Lwów: nakładem Wojciecha Manieckiego.
- Barącz, S. (1869). *Rys dziejów ormiańskich*. Tarnopol: drukiem Józefa Pawłowskiego.
- Buczyński, M. (1993). Patronimika ormiańska w XVII-wiecznym Zamościu. W: M. Kamińska (red.), *Wpływy obce w nazewnictwie Polski* (s. 23–30). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Hanusz, J. (1886). O nazwiskach Ormian polskich. *Muzeum*, 10, 565–573.
- Machul-Telus, B. (red.). (2014). *Ormianie*. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe.

- Mutafian, C. (2018). Ormiańska diaspora od starożytności do nowoczesności. *Lehahayer*, 5, 7–14. <https://doi.org/10.12797/LH.05.2018.05.01>
- Pisowicz, A. (oprac.). (2002). Nazwy osobowe Ormian. Próba objaśnienia. W: A. Cieślikowa (red.), *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 7: *Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii* (s. 31–41). Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- Reczek, J. (1987). Językowa polonizacja Ormian. *Język Polski*, LXVII, z. 1–2, 1–8.
- Stachowski, S. (2010). Polonizacja języka ormiańsko-kipczackiego. *LingVaria*, 2, 213–227. <http://www.lingvaria.polonistyka.uj.edu.pl/documents/5768825/17739798-4d9a-4742-8d14-1d5ff42c-9daa>
- Stopka, K. (2000). *Ormianie w Polsce dawnej i dzisiejszej*. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Stopka, K. (2013). *Języki osławiane pismem. Alografia kipczacko-ormiańska i polsko-ormiańska w kulturze dawnej Polski*. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Stopka, K. (oprac.). (2020). *Jasachy gminy Ormian lwowskich za lata 1598–1638 w języku ormiańsko-kipczackim*. Kraków–Warszawa: Wydawnictwo Księgarnia Akademicka – Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich.
- Stopka, K., Zięba, A. (2018). *Ormiańska Polska = Hayoc' Lehasanə = Armenian Poland*. Warszawa: Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich – Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne.
- Tryjarski, E. (1960). Ze studiów nad rękopisami i dialektem kipczackim Ormian polskich. *Rocznik Orientalistyczny*, XXIII, nr 2, 7–55.
- Tryjarski, E. (oprac.). (2017). *Zapisy sądu duchownego Ormian miasta Lwowa za lata 1564–1608 w języku ormiańsko-kipczackim*. Kraków – Warszawa: Księgarnia Akademicka – Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich.
- Trzeciak, Ł. (2021). Współczesne polskie nazwiska patronimiczne (z sufiksami -icz, -owicz/-ewicz) pochodzenia ormiańskiego. *Roczniki Humanistyczne*, LXIX, z. 6, 155–170. <https://doi.org/10.18290/rh21696-9>
- Zaharkevič, S. (2013). Armāne Reči Pospolitoj: analiz modeli kul'turnoj adaptacii. W: I. Skvorcova (red.), *Hudożestvennaā kul'tura armānskih obšin na zemlāh Reči Pospolitoj* (s. 20–29). Minsk: Art Dizajn.
- Zakrzewska-Dubasowa, M. (1982). *Ormianie w dawnej Polsce*. Lublin: Wydawnictwo Lubelskie.